

Pollack Mihály János

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Kismarthy - Lechner Jenő

Szerző:

EMLÉKEZÉS

Cím:

POLLACK MIHÁLYRA

Forrás:

újság

Osztályozás

Tár:

92

Hely:

Pollack Mihály

Idő:

1955

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1955. I. 2.

Pollack Mihály elpusztult műve: a régi Német Színház, az 1838-i árvíz idején. Egykorú rajz

1955. január 3-án lesz száz esztendeje, hogy meghalt a magyar neoklasszikus építőművészet nagy mestere, **Pollack Mihály**. 1773-ban született Bécsben és csak 1806-ban jött Magyarországra **Aman** bécsi építész tervével, hogy a Várban felépítse a Sándor-palotát, az ostromban elpusztult miniszterelnöki székházat. Akkoriban az uralkodó kor-szellem az ókor klasszikus vi-

lágában találta meg eszményképét s az építőművészet is világszerte a klasszikus formakultuszt üzte. Hazánkban Pollack volt ennek legkiválóbb képviselője. A régi Pest architektónikus arculata ezt a szellemet sajátos magyar zamattal sugározta.

Pollack szüntelen harcban állt a vaskalapos hivatali világgal. Tervrajzait jóváhagyásra Bécsbe kellett felter-

jesztenie, ahol Pietro Nobile kegyetlenül megnyirbálta magasszárnyalású elgondolását. Nem lehet ma meghatódás nélkül olvasni levelezését, a küzdelmet, amelyet tervei megvalósításáért vívnia kellett.

Pollack legnagyobbszabású alkotása a Nemzeti Múzeum épülete. Az akkori viszonyok között hatalmas teljesítmény volt ez a közadakozásból létesített épület. Egy reánk maradt metszeten feltűnő, miként magasodott a környező szerény lakóházak, a szomszédos kis »Két Pisztoly« csárda alacsony háztömbjei fölé.

Már 1917-ben napilapban felhívtam a közvélemény figyelmét az épület sicalmas állapotára. Múértő szem is alig ismerhette már fel az agyonmetszelt, villamosvezetékekkel, gipszmásolatokkal teleaggott falakon Pollack nemes architektúráját. Csak egy évtizeddel utóbb jutott megismerő feladatomból az épület belső helyreállítására. Boldoggá tesz a tudat, hogy sikerült a mester iránti mélyszéges hódolattal kihangsúlyozni az ő nemes-
veretű architektúráját, kieg-

szíteni nem egy, a pénzhiány miatt abbamaradt elgondolását. A homlokzatnak a terv szerinti gazdagabb kiképzése még várat magára. Az elgondolt szoborcsoportozatokat Nobile azzal az indoklással tiltotta volt le, hogy az épület homlokzatának gazdagsága nem lenne harmóniában az akkor még szegényes belső tarral.

Nagyértékű Pollack többi alkotása is. A volt Kígyó-téri Brudern-ház, emlékezetes fedett bazárutcájával, a »Párizsi udvarral«. Szekszárdon, Szé-

kesfehérvárott a megyeházát építette. Tervei szerint épült a déghi és a gyömrői kastély, a pesti Ludoviceum, a Deák-téri templom, az óbudai zsinagóga. Két nagyszabású műve pusztult el nyomtalanul: a hajdani Pesti Vigadó, amelyet 1849-ben Hentzi ágyúli löttek rommá és az ennek háttal támaszkodó Német Színház, amely később leégett. A Vigadó pompás színezett teremrajzait a Fővárosi Történelmi Múzeum őrzi, csillárja a terézvárosi templomba került, amelynek monumentális oltárát is ő tervezte. A Német Színház legismertebb képét az 1838-i árvíz idejében rajzolt metszet őrzi meg számunkra.

Tahitótfalu temetőjében alussza örök álmát a mester, síremlékét nagynevű tanítványa, **Ybl Miklós** tervezte, akivel együtt építette az újkövéri kastélyt és a pesti Károlyi-

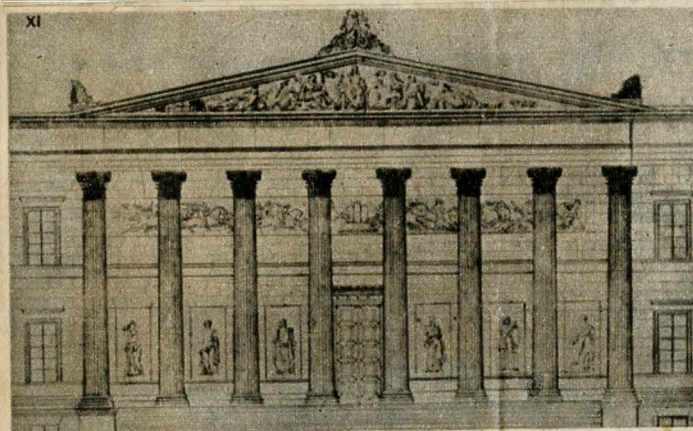
palotát. Kívánatos lenne, ha tahi nyaralója, pincéjében családtagokat ábrázoló faragott hordóival, műemlékeket megillető gondozásban része-

sülne. Centenáriumunk alkalmából a főváros megismerhetné emléket azzal, hogy utcát nevezze el róla.

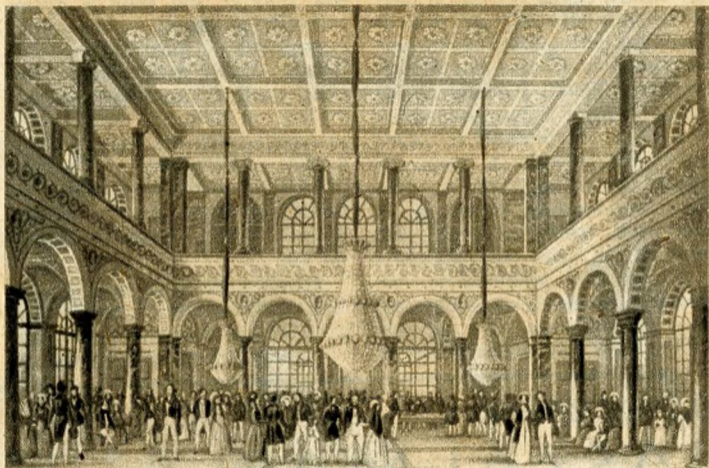
Kismarthy-Lechner Jenő dr.

Egykorú rajz Pollack Mihály nagy alkotásáról, a Nemzeti Múzeum épületéről. A rajzon jól látható, a szomszédos kis lakóházak között, a hajdani »Két Pisztoly« csárda

Pollack tervrajza a Nemzeti Múzeum szoborcsoportos oszlopcsarnokáról

**Az 1849-ben elpusztult hajdani Pesti Vigadó táncteremről
fennmaradt metszet**